

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2118

Vragen van het lid **Nijboer** (PvdA) aan de minister van Financiën over *witwassen via prepaid- en cadeaukaarten* (ingezonden 18 maart 2013).

Antwoord van minister **Dijsselbloem** (Financiën) (ontvangen 1 mei 2013) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 1771

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Witwassen via cadeaukaart»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de opvatting van de Financial Action Task Force uit 2011 dat Nederland vatbaar is voor witwassen vanwege haar grote financiële sector, open economie en de omvang van illegale verdiensten? Kunt u een inschatting maken van het bedrag dat jaarlijks wordt witgewassen in Nederland?

Antwoord 2

Ja. Een goed ontwikkelde en betrouwbare financiële sector, zoals de Nederlandse, is niet alleen aantrekkelijk voor legaal, maar veelal om dezelfde redenen eveneens voor illegaal verkregen kapitaal. Dit is ook de reden dat Nederland een sterk anti-witwasbeleid heeft ontwikkeld, zoals ook door de FATF wordt erkend.

In haar meest recente rapport over witwassen² gaat de United Nations Office on Drugs and Crimes (UNODC) uit van de schatting dat wereldwijd een bedrag van ca. 2,7% van het BNP wordt witgewassen. In 2011 schatte de FATF het bedrag dat jaarlijks wordt witgewassen in Nederland op ca. 1,8% van het Nederlandse BNP³. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het onderzoek mede gelden omvat die weliswaar opbrengsten zijn van laakbaar handelen, maar niet noodzakelijkerwijs voortvloeien uit het plegen van misdrijven. Dit onderscheid speelt vooral bij allerlei vormen van frauduleus

¹ Spits. «Witwassen via cadeaukaart Miljoenen de grens over door nieuwe betaalmethodes». 14 maart 2013.

² Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organized crimes (2011)

³ Mutual evaluation report. Anti-money laundering and combating the financing of terrorism. The Netherlands. 25 February 2011.

handelen, blijktens het onderzoek goed voor ongeveer 80 procent van het «illegale geld».

Vraag 3

Welke maatregelen moeten aanbieders van betaal- of cadeaukaarten nemen ter voorkoming van witwaspraktijken?

Antwoord 3

Betaalkaarten is een overkoepelende term die vaak wordt gebruikt voor alle kaarten waarmee «elektronisch» geld gebruikt kan worden. Naast de prepaid kaarten (waaronder cadeaukaarten) vallen hier ook reguliere «pinpassen» of credit cards onder. In mijn antwoorden ga ik verder niet in op pinpassen of creditcards, maar alleen op prepaid kaarten.

Elektronisch geld is een betaalmiddel dat door elektronisch geldinstellingen (EGI's) en banken kan worden uitgegeven. EGI's en banken vallen onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en dienen derhalve aan alle vereisten van deze wet te voldoen. Deze wettelijke vereisten houden onder meer in een gedegen cliëntenonderzoek, het actueel houden van cliëntgegevens en voortdurende controle op de relatie en transacties, en in voorkomend geval het melden van ongebruikelijke transacties.

Slechts in gevallen waarin niet of nauwelijks het risico van witwassen wordt gelopen zijn EGI's van deze wettelijke vereisten uitgezonderd. Zo is de EGI uitgezonderd die elektronisch geld uitgeeft waarmee alleen kan worden betaald binnen de eigen bedrijfsgebouwen, binnen een beperkt netwerk van dienstverleners of voor een beperkte reeks van goederen en diensten (zoals bv. de nationale bioscoopbon).

Opgemerkt dient te worden dat cadeaukaarten naar hun aard nauwelijks interessant lijken voor crimineel gebruik; tot op heden kunnen er uitsluitend een beperkt soort goederen of diensten voor aangeschaft worden en vindt dit volgens de brancheorganisatie voor cadeaukaarten Verenigde betaalinstanties in Nederland (VebiN), in de praktijk slechts plaats voor een maximaal bedrag van € 250,-. De meeste cadeaukaarten vallen daarom dan ook onder de bovengenoemde uitzonderingen.

Vraag 4

Geldt voor de storting op cadeaukaarten ook dat verdachte transacties gemeld moeten worden? Zo ja, hoe wordt deze meldplicht gehandhaafd en hoeveel meldingen van verdachte stortingen zijn er over 2012 gedaan?

Antwoord 4

De Financiële Inlichtingen Eenheid (FIU) constateert een aanzienlijke toename van het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties die betrekking hebben op prepaid kaarten, voor zover dit in de meldingen wordt aangegeven door de meldingsplichtige elektronisch geldinstellingen en banken. In 2010 werden 146 meldingen gedaan, in 2011 waren dat er 1.804 terwijl in 2012 3.996 meldingen werden gedaan. Het merendeel van de meldingen in 2012 vloeide voort uit het cliëntonderzoek dat werd ingesteld door geldtransactiekantoren waarbij gestuit werd op mogelijk risico van witwassen of terrorisme financiering of op moeilijk te verklaren bevindingen.

Voor alle aanbieders van cadeaukaarten (met uitzondering van de aanbieders van kaarten met een beperkte toepassing, zoals betaling voor een beperkte reeks goederen) geldt dat zij een betaling voor een kaart die ongebruikelijk is moeten melden aan de Financiële Inlichtingen Eenheid (FIU) op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Een betaling kan ongebruikelijk zijn als er aanleiding bestaat om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financiering van terrorisme. Een dergelijke transactie wordt altijd als ongebruikelijk bestempeld wanneer het gaat om een contante betaling van een bedrag van € 2.000,- of meer.

Met het toezicht op de implementatie en naleving van de Wwft, waaronder de meldplicht, door de aanbieders van cadeaukaarten (elektronisch geldinstellingen en betaaldienstagenten met een Nederlandse vergunning of notificatie) is de Nederlandsche Bank (DNB) belast.

Vraag 5 en 6

Wat is uw oordeel over de mogelijkheid om 100.000 euro of meer op een kaart te kunnen houden? Dienen dergelijke kaarten dan nog voor gewoon betalingsverkeer?

Bestaat momenteel een limiet op het bedrag dat op een cadeaukaart kan worden gestort? Zo ja, hoe beziet u het voorstel deze limiet te verlagen teneinde witwaspraktijken en geldsmokkel tegen te gaan? Zo nee, bent u ertoe bereid een stortingslimiet of kaartlimiet vast te leggen?

Antwoord 5 en 6

De laatste jaren is mondiaal een ontwikkeling te zien dat prepaid kaarten als volwaardig alternatief voor traditionele betaalmiddelen dienen. Dit lijkt een nuttige en logische ontwikkeling in met name het zakelijke verkeer. Voor het saldo of het storten op prepaid kaarten bestaat geen wettelijke limiet. Het is dan ook niet uitgesloten dat kaarten met dergelijke hoge bedragen worden gebruikt in het gewone betalingsverkeer. Hoewel bij uitgifte in Nederland van prepaid kaarten vooralsnog geen sprake lijkt te zijn van hoge bedragen, acht ik het zinvol mogelijkheden op misbruik van deze kaarten nader te onderzoeken. Daarbij merk ik wel op dat een eventuele nationale aanpak in principe wel mogelijk is, maar dat de grootste zorg uitgaat naar de kaarten die in het buitenland worden uitgegeven. Ofschoon er ook voor een cadeaukaart geen wettelijke limiet bestaat op het saldo worden in Nederland in de praktijk volgens VebiN geen cadeaukaarten uitgegeven met een saldo van meer dan € 250,-. In principe kan er tot dit bedrag geld op een cadeaukaart worden gestort (herladen), maar in de praktijk blijkt hier geen gebruik van te worden gemaakt zo blijkt uit opgave van VebiN.

Vraag 7

Klopt het dat cadeaukaarten niet onder de wettelijke definitie van liquide middelen vallen, waardoor deze niet hoeven te worden aangegeven bij een douanecontrole aan de grensovergang? Zo ja, bent u bereid te bekijken of de controle op geldsmokkel kan worden versterkt door cadeaukaarten onder de wettelijke definitie van liquide middelen te brengen?

Antwoord 7

Op grond van Verordening EU nr. 1889/2005 zijn personen die de Europese Unie binnenkomen of verlaten verplicht om aangifte te doen van liquide middelen met een waarde groter dan € 10.000,-. De cadeaukaarten (maar ook alle andere vormen van prepaid kaarten) vallen niet onder de definitie van «liquide middelen» in die Verordening. Daardoor vallen deze kaarten niet onder de aangifteplicht bij de Douane en heeft de Douane op dit moment geen wettelijke bevoegdheden om controles op prepaid kaarten uit te voeren. Ik ben zeker bereid te bekijken of cadeaukaarten, of meer algemeen prepaid kaarten, onder de wettelijke definitie van liquide middelen gebracht kunnen worden. Dit aspect maakt onderdeel uit van het onderzoek waar ik in mijn beantwoording van uw vragen 5 en 6 reeds aan refereerde.